

ARBETSMILJÖVERKET INFORMERAR

Samordning av skyddsåtgärder på gemensamt
arbetsställe, enligt arbetsmiljölagen

Samordningsansvaret för arbetsmiljön

När flera företag/arbetsgivare samtidigt arbetar
på samma arbetsställe ska de samarbeta för att
ordna säkra arbetsförhållanden. Det gäller även
ensamföretagare.

Bra arbetsmiljö ger färre skador

Kontakteksem, allergier, nedsatt hörsel, värkande leder är bara några exempel på vad som drabbar många människor på grund av undermåliga arbetsmiljöer. Det psykiska lidandet av en arbetsskada är ofta minst lika tungt att leva med som den fysiska - känslan av att aldrig känna sig riktigt bra, att ständigt ha värk och besvär. Därför är det så viktigt att sträva efter att så få människor som möjligt blir skadade eller sjuka av jobbet.

Det finns lagar och regler som ska se till att skydda oss mot arbetsskador. Arbetsgivaren ska följa dem och är ansvarig för arbetsmiljön. En acceptabel arbetsmiljö är alltså ingen förhandlingsfråga. Däremot ska arbetsgivare och arbetstagarare samverka för en god arbetsmiljö.

I arbetsmiljölagen finns de grundläggande reglerna för arbetsmiljön. Den är beslutad av riksdagen. Lagen talar om att "förebygga ohälsa och olycksfall". Det innebär att arbetsgivaren ska vidta alla åtgärder för det.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter preciserar lagens krav. Det finns över hundra olika föreskrifter för vitt skilda områden, såväl arbetslokaler och maskiner som arbetsställningar och mobbning.

Arbetsmiljoreglerna ska finnas på jobbet

Både arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets regler ska finnas på de arbetsplatser de gäller (på arbetsplatser kan, och ibland ska, det finnas egna regler dessutom).

I Arbetsmiljöverkets trycksakskatalog (gratis, best nr ADI 100) finns en regelförteckning och ett sakordsregister. Arbetsmiljölagen läser du enklast i häftet Arbetsmiljölagstiftningen med kommentarer (best nr H8).

Du som anställd ska vända dig till din chef

Den anställda ska vara med och genomföra de åtgärder som behövs för att åstadkomma en god arbetsmiljö. Man är också skyldig att följa de regler som finns och använda skyddsanordningar och skyddsutrustning samt iakttäta den försiktighet som behövs.

Om en anställd upptäcker en risk eller en brist i arbetsmiljön ska han vända sig till sin chef eller till skyddsombudet.

Chefers och arbetsledares ansvar

Det normala är att varje chef har att sköta om arbetsmiljön inom sitt chefsområde. Ansvaret följer befogenheterna. Den som inte har befogenheter att rätta till en brist i arbetsmiljön har inte heller något ansvar för den. Det enda han behöver göra är att anmäla bristen till sin överordnade chef. Om han har rätt att avbryta arbetet måste han också bestämma om han ska göra det i väntan på att bristen ska rättas till.

Arbetsgivaren har ansvaret

Många vet inte att det är arbetsgivaren som har ansvaret för arbetsmiljön. Arbetsgivaren är alltid skyldig att se till att arbetet kan utföras utan risk för skador - varken sjukdomar eller olyckor. Det innebär bland annat att arbetsgivaren är skyldig att förvissa sig om att den som ska utföra ett jobb får tillräcklig instruktion och verkligen lär sig arbetet. Personalen ska inte bara veta vilka riskerna är utan också kunna undvika riskerna (Läs mer i Arbetsmiljölagens kapitel 3).

Viktigt att veta vem som är ansvarig

Om man vill förbättra arbetsmiljön på en arbetsplats är det viktigt att säkert veta var ansvaret för arbetsmiljön ligger. Man måste ju se till att vända sig till rätt person.

Rätt person är den som håller i pengarna och får fatta beslut om förändringar på arbetsplatsen. Det brukar vara närmaste chefen på den arbetsplatsen. Ibland kan det vara någon högre uppsatt i verksamheten. Men det är alltid någon som representerar arbetsgivaren.

Skyddsombudet är ett fackligt ombud

Skyddsombudet är ett fackligt ombud som är vald för att tillvarata sina arbetskamraters intressen i arbetsmiljöfrågor. Skyddsombudet har därför rätt att begära besked av arbetsgivaren, att kräva ingripande av Arbetsmiljöverket eller att stoppa arbetet. Men skyddsombudet har aldrig något ansvar för arbetsmiljön. Det ansvaret vilar på arbetsgivaren.

Arbetsgivaren är skyldig att tala om för skyddsombuden vem de anställda ska tala med när det gäller arbetsmiljön. Varje arbetsplats med minst fem anställda ska utse skyddsombud (Läs mer i arbetsmiljölagens kapitel 6).

När två eller flera företag/arbetsgivare samtidigt arbetar på samma arbetsställe ska de samarbeta för att ordna säkra arbetsförhållanden. Observera att detta även gäller ensamföretagare.

Dessutom är var och en av dem skyldig att se till att inte hans verksamhet eller hans anordningar på arbetsstället utsätter

någon annan som arbetar där för risker (ohälsa eller olycksfall). Det gäller även om den som utsätts för risken är anställd hos någon annan.

Det innebär särskilda risker då flera företag arbetar jämsides och det är just dessa risker som måste ägnas uppmärksamhet i samarbetet.

Samordningsansvaret gäller

Samordningsansvaret på bygg- och anläggningsarbetsplatser ligger enligt arbetsmiljölagen i första hand på byggherren.

Men han kan avtala om att lämna över ansvaret till någon av dem som bedriver arbete på det gemensamma arbetsstället, till exempel en arbetsgivare eller en ensamföretagare.

Samma regel om samordningsansvar gäller den som råder över ett fast driftställe.

Arbetsgivaren på t.ex. en verkstad har alltså samordningsansvar också för andra som har verksamhet där, t.ex. städföretag, bevakningsföretag och transportföretag.

På andra tillfälliga driftställen än bygg- och anläggningsarbetsplatser, finns inte någon motsvarande regel om samordningsansvar. Detta gäller t.ex. vid skogsavverkning. Men ett sådant ansvar kan avtalas mellan de inblandade arbetsgivarna.

Läs 3 kap 7§ arbetsmiljölagen

Det företag (även ensamföretagare) eller den arbetsgivare som är samordningsansvarig ska se till att skyddsarbetet samordnas. Övriga arbetsgivare och de som arbetar på platsen ska följa de anvisningar som den samordningsansvarige ger.

I arbetsmiljölagen (3 kap 7 §) finns bestämmelser om vad den samordningsansvarige arbetsgivaren ska göra.

Till exempel ska han tidsplanera arbetet, ordna allmänna skyddsanordningar och personalutrymmen samt se till att det blir klart vem som ska ansvara för andra

skyddsanordningar som behövs. På driftstället ska den samordningsansvarige sätta upp anslag som talar om att han har detta ansvar (4 § arbetsmiljölförordningen).

Arbetsmiljöverket kan utse ansvarig

På alla gemensamma arbetsställen kan Arbetsmiljöverket bestämma vem som ska ha samordningsansvaret.

Detta gäller både om det redan finns någon samordningsansvarig och om det inte finns någon.

Det normala ansvaret kvarstår

Att det finns en samordningsansvarig arbetsgivare gör inte att de andra arbetsgivarna slipper det normala ansvaret för de egna arbetstagarnas arbetsmiljö.

Samordningsansvaret gäller bara samordningen och är inte något totalansvar för alla inblandade företags skyddsarbete. Även ensamföretagare har skyddsansvar.

Samordningen är viktig

Byggarbetsplatser förändras från dag till dag. Nya faror uppstår och det ena företags verksamhet kan lätt medföra risker för det andra företags anställda.

Det är där samordningsansvaret kommer in och därför är det så viktigt.

Om till exempel ett företag arbetar så att det sprider luftföroreningar till andra delar av driftstället där ett annat företag håller till. De anställda där kanske inte känner till riskerna och kan därmed inte skydda sig.

Samordningsansvaret är till stor del ett ansvar för en vettig planering av arbetet ur dessa synpunkter.

På fasta driftställen är det för det mesta bara arbetsgivaren på platsen som vet vilka farligheter som finns där. Det är därför viktigt att arbetsgivaren påtalar risker för entreprenörer och andra som kommer in på stället.

De olika entreprenörernas arbeten måste också samordnas. De vet inte alltid tillräckligt om varandras jobb.

Typ av arbetsplats	Regler
Byggnads- och anläggningsarbete	Byggherren har obligatoriskt samordningsansvar. Det kan överlåtas till någon annan som bedriver arbete på arbetsstället. Arbetsmiljöverket kan om det finns särskilda skäl flytta ansvaret till någon annan.
Andra icke fasta driftställen	Något automatiskt samordningsansvar finns inte, men kan avtalas. Arbetsmiljöverket kan utse samordningsansvarig.
Fasta driftställen	Det företag som råder över det fasta driftstället har obligatoriskt samordningsansvar. Det kan överlåtas till någon annan som bedriver arbete på arbetsstället. Arbetsmiljöverket kan om det finns särskilda skäl flytta ansvaret till någon annan.

SAMORDNING AV SKYDDSÅTGÄRDER PÅ GEMENSAMT ARBETSSTÄLLE,
ENLIGT ARBETSMILJÖLAGEN

Samordningsansvarig för arbetsmiljön

Ansvaret för samordning av skyddsåtgärder på detta arbetsställe
har följande företag/arbetsgivare:

.....

Foldern bygger på reglerna om ansvar
för samordning av skyddsåtgärder som finns i
arbetsmiljölagen och arbetsmiljöförordningen

ARBETSMILJÖ
VERKET

“Vi arbetar för att så få
människor som möjligt
ska bli skadade
eller sjuka av jobbet”

Arbetsmiljöverket

Regler och informationsmaterial finner du i den kostnadsfria
katalogen ADI 100 som du beställer från

Arbetsmiljöverkets Publikationsservice,
Box 1300, 171 25 Solna. Telefon 08-730 97 00, Fax 08-735 85 55.

ADI 203 ARBETSMILJÖVERKET 2004